

Módszertani kézikönyv a kreatív tanuláshoz

Szerkesztette

Korpics Márta – Méhes Tamás – Domokos Klaudia

Módszertani kézikönyv a kreatív tanuláshoz

Módszertani kézikönyv a kreatív tanuláshoz

Szerkesztette:

Korpics Márta – Méhes Tamás – Domokos Klaudia

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ
Budapest, 2023

A megjelenést támogatta a TKP2021-NKTA-51 számú projekt, Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap,
Tématerületi Kiválósági Program 2021.

Szerzők

Barnucz Nóra	Hegedűs Judit
Belényesi Emese	Korpics Márta
Berta Judit	Kriskó Edina
Botos Andrea	Méhes Tamás
Botos Virág	Paksi-Petró Csilla
Christián László	Seres-Busi Etelka
Domokos Klaudia	

Szakmai lektor

Kajtár Edit

Kiadja a Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Ludovika Egyetemi Kiadó
A kiadásért felel: Deli Gergely rektor

Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.
Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

Felelős szerkesztő: Kamarás-Vida Krisztina
Olvasószerkesztő: Csinta Áron
Tördelőszerkesztő: Fehér Angéla

Nyomdai kivitelezés: Nemzeti Közszolgálati Egyetem

ISBN 978-615-6598-88-2 (nyomtatott)
ISBN 978-615-6598-89-9 (epdf) | ISBN 978-615-6598-90-5 (epub)

© A szerkesztők, 2023
© A szerzők, 2023
© A kiadó, 2023
Minden jog védve.

Tartalom

Korpics Márta: Bevezetés	7
Christián László – Korpics Márta – Botos Virág: Kreatív Tanulás Program a Nemzeti Közszerológálati Egyetemen	15
Seres-Busi Etelka – Hegedűs Judit: Módszertani alapozás	31
Seres-Busi Etelka – Hegedűs Judit: Pedagógiai tervezés és kreatív tanulás a felsőoktatásban	49
Belényesi Emese: Tudásmérés – értékelés	75
Berta Judit – Kriskó Edina: Tréningmódszertan	95
Korpics Márta: A kooperatív tanulószervezés alkalmazása az egyetemi oktatásban	173
Korpics Márta – Méhes Tamás – Domokos Klaudia: Az esettanulmány mint oktatási módszer	191
Paksi-Petró Csilla: Kreativitás és innováció. Kreatív és innovatív módszerek és eszközök alkalmazása az oktatásban	221
Botos Andrea – Botos Virág – Barnucz Nóra: Sárkány ellen sárkányfű, avagy alternatív oktatási módszerek a tanítás-tanulás folyamatának támogatására az IKT-eszközök használatával	265
<i>A kötet szerzői</i>	285

Vákát

Korpics Márta

Bevezetés

Egy könyvnek többféle olvasója lehet. Vannak, akik először a tartalomjegyzéket lapozzák fel, megnézik, hogy mit is tartalmaz a könyv, és azt egyfajta útmutatóként használva olvasnak. Vannak, akik véletlenszerűen felnyitják a könyvet több helyen, beleolvasnak, és ami érdekli őket, azt olvassák csak el. Aztán vannak olyanok is, akik ha leülnek, és kézbe vesznek egy könyvet, azt szépen fejezetről fejezetre haladva végig is olvassák. Ez a könyv kissé rendhagyó, és valójában nem is könyv, hanem kézikönyv. Vagyis olyan munka, amelyet nemcsak olvasásra állítottunk össze, hanem azért, hogy a mindennapokban, a tanítás során lehessen belőle ötleteket, javaslatokat meríteni, és azokat felhasználni. Ez a fő célja ennek a kézikönyvnek. Nem azért készült, hogy a tudományterület szempontjából fontos kutatási eredményekről számoljunk be (de erre is kitérnek az egyes fejezetek), hanem azért, hogy segítse azt a pedagógiai/oktatásmódszertani folyamatot, átalakulást, amely 2019-ben kezdődött meg a Nemzeti Közszerződési Egyetemen (a továbbiakban: NKE, Egyetem), és amely a mai napig tart. Az olvasók ennek a folyamatnak, programnak a leírását, bemutatását olvashatják a kötet első fejezetében. A változás indukálója az Egyetem intézményfejlesztési terve (a továbbiakban: IFT), amely 2020–2025 között jelölte ki az Egyetem számára azokat az új utakat, amelyek az IFT-ben megjelölt célok megvalósulásához vezetnek az Egyetemet és annak polgárait. Az IFT-ben meghatározott célok egy-egy valós társadalmi-környezeti problémára mutatnak rá, annak a hatásait szeretnék kioltani. A változás soha nem könnyű, de ha valamennyire tájékozottak vagyunk a szervezetek viselkedéséről szóló szakirodalomban, akkor tudjuk, hogy a változás csak abban az esetben történik meg, ha arról a szervezet minden tagja tud, és támogatja is azt. A szervezeti változásokra jelenleg leginkább három fő trend van hatással: a globalizáció, az információs technológia és a vezetői innovációs törekvések. Ez a három trend a korábban megszokott és jól bevált oktatási/oktatásmódszertani módszerre is hatással van, de ha csak a közelmúltra gondolunk, akkor jóval több olyan szociokulturális tényezőt említhetünk, amellyel foglalkoznunk szükséges, nem várhatunk ölbe tett kézzel, reagálnunk kell ezekre a hatásokra. Hogy melyek ezek a hatások, amelyek a hagyományos felsőoktatási tanulási modellt próbára teszik? A kommunikáció és a tanulás digitális kihívásai, a munkahelyi környezet folyamatos változásai és az ebben való helytállási képesség, a diverzitás, a felsőoktatásban egyre inkább megjelenő verseny és hát a gazdasági helyzet, amely nem mindig támogató. Azok a szervezetek a legsikeresebbek, amelyek nemcsak jól reagálnak a változásokra, de elébe tudnak ezeknek menni, látják és érzékelik ezeket, és stratégiájukban fel tudnak ezekre készülni. Az előbb felsoroltakból leginkább a pandémia alatt a digitális oktatásra való átállás működött katalizátorként, amely több mindenre rávilágított. Az egyik az, hogy a felsőoktatásban dolgozók nagy része nem tudja komfortosan használni az oktatáshoz szükséges digitális technológiákat, és hogy az egyetemek infrastruktúrája sem készült

fel arra, hogy az oktatás teljes egészében digitális platformokon történjen. Az oktatásban jelen pillanatban a tanár szerepe a legmeghatározóbb, hiszen az oktatás nagy része személyességen és kapcsolódásokon keresztül működik. A pandémiás időszak nagyon jó tanulási szakasz volt minden résztvevő számára, akár a diákokról, akár a tanárokról van szó. Nagyon sok ott tanult, kipróbált módszert, technikát átmentettünk a jelenléti oktatásba. Az országban sorra alakultak meg azok a módszertani központok, amelyek segítették az oktatók munkáját, és tanácsadást, képzést is folytattak. A módszertani központok egy része kifejezetten a digitális eszközökkel, platformokkal ismerteti meg az oktatókat, de vannak olyanok is, amelyek általános pedagógiai/oktatásmódszertani fejlesztést tartanak fontosabbnak. Természetesen itt is jelen van a digitális pedagógia, de a fókusz a pedagógiai és módszertani fejlesztésekre helyeződik.

A felsőoktatás folyamatban lévő változását a pandémia csak felgyorsította, és rámutatott olyan problémákra is, amelyekkel a pandémia nélkül csak évek múlva kezdtünk volna el foglalkozni. Az egyetemekre beiratkozó hallgatók nem elméleti tudást szeretnének, hanem olyan felkészítést, amelyben a tudás és a képességfejlesztés együtt mozog, ezzel elősegítve, hogy a munkaerőpiacra belépve néhány hónap betanulási idő után már teljes értékű munkatársak lehessenek. A hallgatók egy része dolgozik, első felnőttéveit már nemcsak a tanulás, hanem a munka is meghatározza, így érthető, hogy a tanulásra kevesebb időt áldozva szeretne mégis felkészült lenni. A felsőoktatásban és a munkaerőpiacon egyre többet hallani a kompetencia kifejezését, amely nemcsak a kimeneti követelményeken keresztül, de a napi oktatási munkában is meghatározza már a felsőoktatást. Nagyon sokféle kompetenciarendszer van, beszélhetünk alapkompenciákról, szakmai kompetenciákról és kulcskompetenciákról. Ez utóbbiak azok, amelyekre szinte minden munkahelyen szükség van, éppen ezért az elméleti tudás mellett ezek fejlesztésére ajánlott nagy hangsúlyt helyezni. Ez azt jelenti, hogy változtatni kell a tanulási folyamat minden elemén, ezen belül is kiemelten a módszertanon és a tanulásszervezésen.

Ezt ismerte el az Egyetem, és a változás szükségességének adott teret a 2020–2025 közötti időszakra szóló intézményfejlesztési tervében. Az IFT részét képezte az oktatási stratégia, amely a pedagógiai (oktatásmódszertani, oktatási) paradigmaváltást célozta meg. Az oktatási stratégia kiemelt, nagy figyelmet és támogatást élvező része a Kreatív Tanulás Program (a továbbiakban: KTP, Program), amely több lépésben formálódott az Egyetemen. Jelenleg a KTP az oktatási rektorhelyettes irányítása alatt működik, a 2022-ben létrehozott Kreatív Tanulás Osztály munkáját egy munkacsoport és egy kutatóműhely támogatja. A KTP működéséhez az Egyetem vezetői által jóváhagyott koncepció és stratégia ad útmutatást. A stratégiához elkészített akcióterv 4 évre lebontva határozta meg a pedagógiai paradigmaváltáshoz szükséges tennivalókat. Az oktatók felkészítését a Szolgáltatási kosár segíti, amelynek tartalma folyamatosan bővül, és lehetőséget ad az Egyetem minden oktatója számára saját oktatói portfóliójának módszertani bővítéséhez. A képzések és a tanácsadás mellett fontosnak gondoltuk, hogy legyen olyan módszertani kézikönyv, amely világosan és érthetően mutatja be a felsőoktatás-pedagógia különböző területeit, és sok-sok gyakorlattal, módszertannal, valamint különböző tanulásszervezési módok bemutatásával ad segítséget a napi oktatási munkához. Az NKE oktatói állománya szakmai szempontból nagyon heterogén, ezt még tovább színesítik

a különböző hivatásrendek és a sokszínű képzési paletta. Mindannyian, akik a KTP koncepciója és stratégiája szerinti fejlesztéseket, kutatásokat és képzéseket tervezünk és bonyolítjuk, azt gondoljuk, hogy a kreativitás és az innovativitás nem ötletszerű oktatásmódszertani megoldások alkalmazását jelenti, hanem kutatásokkal alátámasztott és igazolt fejlesztések sorát, olyan lehetőségek feltárását és kínálatát, amelyből az oktatók nagy része tud meríteni. A tervezett módszertani kézikönyv célja, hogy az oktatók számára a Szolgáltatási kosár egyre bővülő tartalma mellett a tanítás-tanulás teljes folyamatára vonatkozóan segítséget, támogatást adjon.

A kézikönyv összeállításánál figyelemmel voltunk arra, hogy az Egyetemen alapvetően nem pedagógusvégzettséggel rendelkezők oktatnak, ezért van három olyan fejezet, amely didaktikai alapvetéseket tartalmaz sok-sok gyakorlati példával és útmutatóval. A további fejezetekben kaptak helyet azok a módszertanok, amelyek jól alkalmazhatók az oktatásban, szakterülettől függetlenül. Ahogy korábban már írtuk, a pandémia rávilágított digitális nehézségeinkre, így egy fejezetet ennek a témakörnek szántunk.

Módszertani kézikönyvet írni nem könnyű, ezt a kötetben egy-egy fejezetet, témát vállaló kollégák is megerősíthetik. Azért nem könnyű, mert az íróknak tisztában kell lennie a fejezetre vonatkozó legfrissebb kutatási eredményekkel és a szakterület sajátosságaival, ugyanakkor olyan útmutatást is kell tudnia adni – főként a gyakorlatok bemutatásán keresztül –, amelynek elolvasásával a kollégák önállóan is „megtanulhatják” az adott módszert, de legalábbis segítséget kapnak annak használatához, kipróbálásához. Az NKE oktatási portfóliója nagyon szerteágazó, mégis alapvetően egy irányba tart, a köz szolgálatára, a közigazgatás, a rend- és honvédelem, illetve a vízügy számára kell felkészült szakembereket képeznie. Az oktatói paletta is szerteágazó, az Egyetemen nagy számban dolgoznak jogászok, közgazdászok, politológusok, de vannak mérnökök és társadalomtudósok is, akik a közigazgatás, a rendvédelem, a honvédelem és a vízügy különböző területeinek kutatásával foglalkoznak. A szakmai tudás mellett azonban a környezeti, technológiai és generációs változások miatt szükség van a pedagógiai és módszertani készségek és képességek bővítésére, olyan kreatív és innovatív módszertanok megismerésére és alkalmazására, amelyek használatával maga az oktatás is kreatívvá és innovatívvá válhat.

A kézikönyv fejezetei azonos módon építkeznek. Rövid bevezetés után minden fejezet ismerteti a várható tanulási eredményeket, majd ezt követően a fejezet tartalmához kötődő legfontosabb kutatási eredményeket mutatja be. Végezetül a mindennapi oktatásban is jól használható gyakorlatokat írja le, és ezekhez olyan leírásokat ad, amelyek segítségével ezek a gyakorlatok tudományterülettől függetlenül beépíthetők.

A kézikönyv első fejezete bemutatja az Egyetemen működő Kreatív Tanulás Programot, az annak létrejöttéhez vezető okokat és előzményeket, valamint az elmúlt három év eredményeit. A fejezetet három szerző írta, a KTP-ért felelős oktatási rektorhelyettes, Christián László, a Kreatív Tanulás Osztály vezetője, Korpics Márta és a programban aktívan közreműködő Botos Virág. Sokakban felmerülhet a kérdés, hogy miért Kreatív Tanulás Programként határozta meg az Egyetem IFT-je az oktatás színterén szükséges változásokat? Az egyik ok az volt, hogy a tudásátadás mellett nagyobb hangsúly helyeződjön a készségek, képességek fejlesztésére és a közszolgálati szocializáció még

erőteljesebb alakítására. Aki oktatóként, szervezőként vagy hallgatóként részt vett már a tavaszi félévben megrendezett Közös Közszolgálati Gyakorlaton, az tudja, hogy ez mit jelent. A másik ok az, hogy az oktatásmódszertani paradigmaváltásnak ez olyan iránya, amely alapján megvalósítható az a küldetés, hogy az Egyetem a 21. századi munkahelyek igényeire készítse fel a hallgatóit. A kreativitás kutatástörténetéről rövid áttekintést kapunk, amely egyben választ ad arra is, hogy miért a kreativitás lett a változtatás fő irányvonala. A kreativitást sokan sokféleképpen definiálták, de a legtöbb témát kutató szerző egyetért azzal, hogy a kreativitásnak fontos jellemzője, hogy amennyiben egy tevékenység során jelen van, akkor új gondolatokon alapuló termék jön létre a folyamat végére. Magát a produktumot az eredetiség, az újszerűség és az értékesség jellemzi. A szerzők utalnak Csíkszentmihályi Mihály munkásságára is, aki szerint a kreativitás fejleszthető, és fontos is ennek fejlesztése. A fejezetből megismerhetjük a KTP létrejöttéhez vezető lépéseket és az első évek eredményeit, továbbá betekintést nyerhetünk a Program megvalósulásának első két évébe. 2020–2022 között évente konferenciák, *workshopok* megrendezésére került sor, amelyek feladata az volt, hogy az Egyetemen nagyobb nyilvánosságot biztosítsanak a Programnak. Emellett a *workshopokon* lehetőség volt az Egyetemen működő jó gyakorlatok megismerésére, a tanszéki igények felmérésére, olyan módszertani ötletek bemutatására és átbeszélésére, amelyek jellemzik a Programot. A KTP fontos eredménye az oktatói hálózat létrejötte, amelybe minden tanszék delegált oktatót, és ezáltal valamennyi tanszék bevonódott a Program munkálataiba. A szerzők rövid áttekintést adnak az Innovatív Tanszék Díjról is, amelyet minden évben azon tanszékek nyerhetnek el, amelyek aktívan részt vesznek a KTP megvalósításában, és megfelelnek a díj által előírt kritériumoknak. A díj nyertesei részt vesznek a Szolgáltatási kosár tartalmának bővítésében és egyben szélesítik az Egyetem joggyakorlatgyűjteményét. A Szolgáltatási kosárról tudjuk, hogy folyamatosan bővül, de a korábbi évek képzései is elérhetők maradnak az oktatók számára. A KTP a fejlesztések értékelésének érdekében kutatásokat és akciókutatásokat végez, amelyek eredményeiről vezetői jelentésekben számol be az Egyetem vezetői számára, a külső nyilvánosság felé pedig magyar és angol nyelvű publikációkban mutatja be a fejlesztések eredményeit. A KTP szervezeti struktúrába való betagozódása tovább segítette a Program fejlődését, ennek köszönhetően 2022-ben sok új programelemmel bővült a Program, amelyekről szintén lehet olvasni a fejezetben.

Az egyetemeken olyan szakemberek tanítanak, akik adott szakma kiemelkedő képviselői, kutatói. Ahhoz, hogy egyetemen oktassanak, szakterületük magas szintű ismeretere van szükség, és persze az is előnynek számít, ha valaki már hallgatóként, demonstrátori feladatok ellátásán keresztül bekerült a tanszéki szakmai közösségbe, és segítette a vezető oktatók munkáját azzal, hogy szemináriumot vezetett a professzora előadásai mellett, ezzel mintegy beleszocializálódott az egyetemi oktatásba. Az egyetem alatt lévő oktatási szinteken csak pedagógusvégzettséggel lehet tanítani. A szakmai oktatásban vannak szakoktatók és szakmát oktatók is, akik nem rendelkeznek ezzel a végzettséggel. Minden pedagógusszakma képviselője, az óvónőtől a középiskolai tanárig, tanult képzése során didaktikát és tisztában van azzal, hogy mit jelent az oktatási stratégia, az oktatási módszer, a tanulásszervezés, és hogy milyen pedagóguskompetenciák vannak,

amelyek megléte elengedhetetlenül fontos ahhoz, hogy ma valaki pedagógus lehessen. A kézikönyv második fejezete – a Hegedűs Judit – Seres-Busi Etelka-szerzőpáros tollából – ezeket a fontos didaktikai alapfogalmakat tekinti át, mégpedig úgy, hogy mindezt a kreatív tanulás kontextusában értelmezi. A fejezet első része a kreatív tanulás és az oktatásmódszertani felkészültség kapcsolatát mutatja be, kihangsúlyozva azt, hogy bár az egyetemen oktatás nincs pedagógiai végzettséghez kötve, mégis egyre inkább előtérbe kerül az oktatók oktatásmódszertani kultúrájának fejlesztése. A fejezet tovább bővíti a kreativitásról szerzett tudásunkat, mégpedig úgy, hogy ezt meghatározza a tanítás-tanulás folyamatának elemeire. Ezt követően a tanulási környezetről kapunk áttekintést, amely ma már a felsőoktatásban is fontos mutatója az oktatás minőségének. A szerzők rövid értelmezését és áttekintését adják az oktatási stratégiáknak és módszereknek, amelyben a stratégiákat összevetik a módszerekkel és az oktatói tevékenységekkel, ezzel is segítve az értelmezést és az alkalmazást. Pontos és jól használható leírását adják a szervezési módoknak, ezzel is megkönnyítve az Egyetem oktatói számára azok alkalmazását és konkrét tervezési folyamatba történő illesztését.¹ Az oktatás módszereiről a kreatív tanulással összefüggésben olvashatunk, amely még az oktatás konzervatívabb módszereit (például előadás) előnyben részesítő kollégák számára is ad jó kapaszkodókat. Áttekintést kapunk a tanári kompetenciákról is, mégpedig azok felsőoktatásbéli értelmezéséről, gyakorlati tanácsokkal kiegészítve. A fejezetet a szerzők feladatokkal zárják, amelyek elvégzésével az olvasó ellenőrizheti, hogy elsajátította-e a „tananyagot”.

A kötet harmadik fejezete – amelyet szintén Seres-Busi Etelka és Hegedűs Judit írt – újabb fontos didaktikai témával, az óratervezéssel foglalkozik, ugyancsak a kreatív tanulás szempontjából. A fejezet az európai felsőoktatási térséggel való kapcsolatra irányítja a figyelmet, hiszen ennek köszönhetően jelent meg az eddig jellemző tanítás-és tananyagfókuszú tervezési modellel szemben a tanulásközpontú és tanulási eredményen alapuló tervezés. A fejezet áttekinti a tanuláseméleti megközelítéseket a tervezési folyamat kontextusában. Ezt követi a tanulásközpontú tervezés és a tanulási eredmények kapcsolódásának bemutatása. A harmadik alfejezet a pedagógiai tervezés rendszerét vázolja fel kifejezetten a felsőoktatási környezetre fókuszálva, ezzel is közelebb hozva a témát az Egyetem oktatóihoz. Az alfejezet nagyon sok praktikus információt és segítséget tartalmaz, ezek a későbbiekben megkönnyítik az óratervezést mindenki számára. Az IFT kreatív tanulással kapcsolatban megfogalmazott egyik fontos alapvetése volt az egyéni tanulási utak biztosítása, ehhez is ad kapaszkodókat a fejezet, bár a szerzők megjegyzik, ez a tervezés szempontjából az egyik legnagyobb kihívásokat hordozó terület. Rövid áttekintést kapunk még a felnőttkori tanulásról és a Z generációról is. Ezt követően az előző fejezethez hasonlóan a szerzők ismét a tananyag elsajátításának mérését segítő feladatokat fogalmaznak meg.

A kézikönyv negyedik didaktikai fejezete, amelyet Belényesi Emese írt, a tudásmérés és -értékelés fontos tudnivalóit dolgozza fel. A szerző nagyon pontosan fogalmazza meg azt, hogy mi a célja a fejezetének: az értékelés elméleti kérdéseinek bemutatásán túl

¹ A 2022 nyarán elkezdődött oktatásmódszertani reformfolyamatban részt vevők már olyan óratervezési sablonnal dolgoztak, amely a tervezésnél ennek feltüntetését is kérte.

segítséget adni az oktatóknak ahhoz, hogy fejleszteni tudják tudásmérési és -értékelési kompetenciáikat, amivel hozzájárulhatnak a hallgatók fejlődéséhez, tanulmányi és személyiségfejlődésének elemző értékeléséhez. A szerző először az értékelés fogalmát járja körül és határozza meg, majd bemutatja az elmúlt időszak változásait, amelyek hatással voltak az értékelés formáinak megújítására is. A szerző kitér az értékelés tanulási folyamatban történő szerepének bemutatására, amely alfejezetben áttekinti azt, hogy a tanulási tevékenységek, a tanulási eredmények és az értékelési stratégiák hogyan hozhatók összhangba, és végső soron ez milyen hatást gyakorol a hallgatók fejlődésére. A tanulási eredményekkel való tervezés hatással van az értékelési forma kiválasztására is, erről is olvashatunk a fejezetben. Az értékelés *hard* és *soft* eszközeiről is jó áttekintést kapunk, amely nemcsak felsorolás, hanem alkalmazási területeket is megjelenít, továbbá tippet is ad a megfelelő választáshoz. Ezenfelül az olvasó nagyon jól hasznosítható alternatív listát is kap, amelynek áttanulmányozása biztosan támogatja az oktatókat abban, hogy ne csak az oktatásban, de a számonkérésben, az értékelésben is megújuljanak, innovatívak és kreatívak legyenek.

Berta Judit és Kriskó Edina a következő – nagyobb terjedelmű – fejezet szerzője. A szerzőpáros mindkét tagja évek óta tanít az NKE közszolgálati kompetenciafejlesztő tréner szakirányú továbbképzési szakán, és saját oktatási gyakorlatukban is jól hasznosítják a tréningmódszertant. A fejezetben áttekintést kapunk a felnőttoktatás sajátosságairól és arról, hogy a felnőttoktatásban hogyan lehet elhelyezni a tréninget. A szerzők a szakirodalomra és saját tapasztalatukra hivatkozva arra a következtetésre jutnak, hogy a tréningeket azok jó gyakorlati használhatósága miatt alkalmazzák a felnőttoktatásban, hiszen az itt tanultak nagyon jól hasznosulhatnak a résztvevők munkája során. Továbbá áttekintés kapunk magának a módszernek a sajátosságairól és a tréning történetéről is. A szerzők fontosnak gondoltak alfejezetet szánni a tanulási stílusok és a tréning kapcsolatára is. A fejezet fontos részét képezi a tréner kompetenciáit bemutató alfejezet, amelyben a tréneri szerepekről, a résztvevő- és folyamatközpontúságról, a csoportfacilitációról és egyéb módszertani képességekről kapunk összefoglalót. Ha valaki szeretné használni a tréningmódszertant, akkor ismernie kell a tréningcsoport jellegzetességeit és a csoportdinamika tréningeken megjelenő sajátosságait is, hogy ezeket megfelelően kezelni tudja. Ehhez is ad segítséget a fejezet. Nagyon jó használati útmutatót kapunk a szerzőktől a felsőoktatásban használható tréningtervezésről is, ehhez a tervezés lépéseit mutatják be, illetve forgatókönyvre és óratervre is láthatunk egy-egy mintát. Többek között a fejezet kitér még az *online* tréning sajátosságaira is, hiszen az NKE-n a pandémiás időszakban is folytak a tréningek, és ezeket nem lehetett a jelenléti oktatásban megszokott módon szervezni. A fejezet kiváló áttekintése a módszernek, az oktatók az itt kapott segítséggel bátran nyúlhatnak annak órákba történő betervezéséhez.

Korpics Márta a szerzője a kooperatív tanulásszervezésről szóló fejezetnek. A felsőoktatásban kevés példát látunk a kooperatív tanulásszervezés alkalmazására, bár az erről szóló tanulmányok mind jó hasznosíthatóságról számolnak be. A fejezetben a szerző rövid áttekintést ad a szervezési mód történetéről és lényegéről, illetve azokról a dilemmákról is, amelyek jellemzően a hazai pedagógiai közvéleményben jelentek meg ezzel kapcsolatban. Ezt követően bemutatja a kooperatív tanulásszervezés alapelveit, a mikrocsoportok

jellemzőit, a csoportalakítás eszközeit és a kooperatív szerepeket. A fejezethez hasznos áttekintés tartozik, a kooperatív tanulásszervezést segítő eszközöket ugyanis a szerző az óratervezéshez kapcsolódó struktúrába rendezve ismerteti, ezzel is segítve az óratervezést és az órák lebonyolítását.

A következő fejezet az esettanulmány-alapú módszertant mutatja be sok példával és olyan esetek közlésével, amelyeket az Egyetem különböző oktatási szinterein használtak már korábban. A fejezetet három szerző jegyzi: Korpics Márta, Méhes Tamás és Domokos Klaudia. A fejezet az esettanulmány-módszer történeti áttekintésével kezdődik, ezt követően a szerzők bemutatják, hogy maga a módszer az Egyetem továbbképzési rendszerében hogyan jelent meg, és hogyan hasznosult. Bővebb bemutatást kapunk a módszertanról, annak sajátosságairól és a kreatív tanulási paradigmában való felhasználhatóságáról. Az esettanulmánynak többféle típusa van, ezeket is áttekintik a szerzők. A különböző típusokat a szerzők a 4K-modell alapján értékelik, valamint bemutatják, hogy ezen kulcskompetenciák mentén (kritikai gondolkodás, kooperativitás, kommunikáció, kreativitás) hogyan hasznosul az esettanulmány-alapú oktatás. A fejezet második részében a szerzők a módszer gyakorlati alkalmazhatóságához nyújtanak támpontokat és útmutatót.

Paksi-Petró Csilla a kreativitás és az innováció kapcsolatát mutatja be az általa írt fejezetben. A korábbi fejezetekhez hasonlóan először történeti áttekintést és meghatározást kapunk. Majd ezt követően a szerző kitér a kreatív és innovatív tanulásszervezés alkalmazási nehézségeinek felvázolására és arra is, hogy időigényessége ellenére miért érdemes mégis belevágni a meglévő óraterv kreatív és innovatív átalakításába. A fejezetből megismerhetjük a tanulásszervezés alapelveit, a tanulási folyamat résztvevőinek jellemzőit, a módszereket és az alkalmazási lehetőségeket. A szerző fejezete végén gyakorlatgyűjteménnyel is gazdagítja a leírást, amellyel nagy segítséget ad az oktatók számára mind a tervezési, mind az oktatási feladatokhoz.

A kézikönyv utolsó fejezete a tanítás-tanulás folyamatának IKT-eszközökkel történő támogatását ismerteti. A fejezet szerzői: Botos Andrea, Barnucz Nóra és Botos Virág. A fejezet szerzői bevezetésükben kitérnek a világjárvány digitális tanulást kikényszerítő erejére, és rámutatnak arra, hogy a váratlanul előállt helyzet az oktatás minden szintjén azonnali reagálást követelt meg. A pandémia kényszerítő erején túl a szerzők a generációváltás és a technológia hatásaira is hivatkoznak. A fejezet első részében az IKT-eszközök meghatározását kapjuk, illetve arról is írnak, hogy miért fontos ezek használata az oktatásban. Kapunk áttekintést a módszerekről és az ötletekről is, amelyeket a szerzők is a tervezési folyamatba illesztve ismertetnek. A fejezet jól hasznosítható áttekintést ad még a prezentáció különböző formáiról, a játékosításról és az aktív tanulás kollaboratív formáiról. Bár a fejezet nyomtatásban jelenik meg, mégis kapcsolódik az *online* térhez. Ezt a szerzők QR-kódok alkalmazásával oldották meg, amelyek segítségével az oktatók a fejezetben helyet kapó alkalmazásgyűjteményt láthatnak, amelyet a szerzők szándékaik szerint tovább is szeretnének majd bővíteni.

A kézikönyvet minden olvasónak és felhasználónak írtuk. Biztosan lesznek majd olyanok, akik fellapozzák a tartalomjegyzéket, és kiválasztanak egy fejezetet, amely őket a leginkább érdekli. Reméljük, hogy lesznek olyanok is, akik érdeklődve belelapoznak

Korpics Márta

a kézikönyvbe, és használják is az itt leírtakat. Bízunk benne továbbá, hogy lesz olyan olvasónk, aki ha kezébe veszi a könyvet, és elkezd olvasni, a bevezetőn túljutva már tudni fogja, hogy melyik fejezetet szeretné először elolvasni. Ahogy korábban már írtuk, ez kézikönyv, és reméljük, hogy az egyetemen tanító kollégák hasznosnak fogják ítélni.

Kedves Kollégák, kedves Oktatók! Jó olvasást, jó tanulást kívánunk!

A Szerkesztők

Kreatív Tanulás Program a Nemzeti Közszerológálati Egyetemen

Előzmények

A magyar felsőoktatási rendszer részeként a közigazgatási, rendészeti és katonai képzést folytató Nemzeti Közszerológálati Egyetem (a továbbiakban: NKE) tevékenységének célja a közigazgatási, a hon- és a rendvédelmet érintő tevékenységet végző szakemberek képzése, a hon- és a rendvédelmi szervek tisztii utánpótlásának biztosítása, valamint az egységesülő közszerológálati életpályák közötti átjárhatóság megteremtése.¹

Az NKE „az együttműködés Egyeteme” („*University of cooperation*”); a társadalmi igények, a nemzetstratégiai-kormányzati célok és az egyetemi autonómia közötti hatékony együttműködés modellje. A jövő sikere a leghatékonyabban együttműködő egyetemé. A 2015–2020-as intézményfejlesztési terv (a továbbiakban: IFT) rögzítette, hogy az NKE-n az ismeretátadás mellett a készségek, képességek fejlesztése, a jellemformálás és az ún. közszerológálati szocializáció is fontos cél. Az NKE-nek tehát sajátos, a többi felsőoktatási intézménytől elhatároló küldetése is van: az, hogy a hivatásrendek ismerjék egymás munkáját, és szükség esetén hatékonyan tudjanak együttműködni. Ehhez rendelkezniük kell a közszerológálati látásmóddal, amelyre a képzés során kapnak felkészítést (például a Közös Közszerológálati Gyakorlatok alkalmával). Az IFT az NKE értékfejlesztési alapjai között nevesítette egyebek mellett a képzési kínálat bővítését a különböző képzési szintereken, a nemzetköziesítésre irányuló törekvéseket vagy éppen a hallgatók és a megrendelők elégedettségi indexének javulását. Fejlesztési célterületként említette meg a kiváló képzést és továbbképzést.²

Ezen előzmények után kevésbé meglepő, hogy az IFT-t értékelő dokumentumban már az alábbi, jövőbe mutató következtetés olvasható:

„Az összességében javuló oktatási mutatók mellett érzékelhető az oktatás fejlesztésének módszertani és tartalmi fejlesztési igénye az oktatók és a hallgatók körében egyaránt. Ezeket a fejlesztési igényeket felismerve, a nemzetközi trendeket figyelembe véve, szükséges lesz az oktatás módszertani és tartalmi modernizációjára hangsúlyt helyezni, az Egyetem e területen elért értékeinek megtartása mellett.”³

Egy felsőoktatási intézmény számára azonban nemcsak az a meghatározó, hogy mit és hogyan oktat: legalább ekkora kihívás, hogy kinek oktatja, azaz miként tud

¹ 2011. évi CXXXII. törvény a Nemzeti Közszerológálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról. Preambulum.

² Nemzeti Közszerológálati Egyetem 2015.

³ Nemzeti Közszerológálati Egyetem 2020b: 13.

gondoskodni a hallgatói utánpótlásról, és miként tudja fokozódó versenyben is a legjobb hallgatókat megszólítani, és felvenni.

Az NKE hazai és nemzetközi viszonylatban is egyedi felsőoktatási intézmény. A 2011-ben alapított intézményben 2017-től már négy karon képzik a hazai és nemzetközi közgazgatási szakembereket, valamint a víztudomány kiváló mérnökeit is. Bár a szakok nagy része esetében nincs versenytársa az Egyetemnek, mégsem olyan egyszerű a hallgatók toborzása, mint az első ránézésre tűnhet. A 2020. évi általános felvételi eljárás jelentkezési számaiban drasztikus csökkenés volt megfigyelhető az egy évvel korábbihoz képest (20 000-rel kevesebb). A jelentkezési számok csökkenését Nahalka István oktatáskutató szerint nem lehet csak demográfiai okokkal magyarázni.⁴ Szerinte tovább növekedhetett a külföldi egyetemre jelentkezők aránya (a mai elit középiskolákból kikerülő tanulók kb. 80%-a külföldi egyetemen kíván továbbtanulni),⁵ illetve azoknak a száma, akik nem rögtön érettségi után tanulnak tovább. Angol és amerikai mintára nálunk is terjed az ún. *gap year* intézménye, azaz nem minden végzős akar azonnal egyetemre menni, előbb inkább ismerkedik a világgal. Nahalka szerint az is szerepet játszhat, hogy a hátrányos helyzetű családokban élők egyre nagyobb arányban szorulnak ki az oktatási rendszerből. Befolyásoló tényező lehet a szakképzés átalakítása, erősödése is. A felsőoktatásba bejutó hallgatók csökkenő létszáma egyben azt is mutatja, hogy egyre nagyobb versenyben (hazai és nemzetközi viszonylatban) kell megteremteni azokat a vonzó lehetőségeket, képzéseket, amelyek az NKE-re irányítják a fiatalok érdeklődését.

A Kreatív Tanulás Program életre hívása

A fenti előzmények után és körülmények között hirdették meg – az oktatásstratégián belül – immár kulcsterületként a 2020–2025-ös IFT-ben a Kreatív Tanulás Programot (a továbbiakban: KTP). A KTP-ben az Egyetem pedagógiai (oktatási, oktatásmódszertani) paradigmaváltást hirdetett meg, amely az oktatás lényegének „a hallgató képességeinek hatékony fejlesztését és értékelését, az egyéni tanulási utak mentorálását, és a személyesen alapuló, aktív alkotó szakmai közösségek művelését tekinti”.⁶ Az IFT-hez készült SWOT-elemzés kitér a külső veszélyek és lehetőségek felvázolására, de épít az erősségekre is. Veszélyforrásként azonosítja, hogy a potenciális hallgatók közül többen kedvezőtlen szociális környezetből érkeznek az Egyetemre, illetve egyre jellemzőbb az esetenkénti alacsony tudásszint is. Egy másik fontos tényező, amelyre a pandémiás helyzet hívta fel a figyelmet, hogy elmaradt az új hallgatói csoportok digitális tanulási szokásaira/képességeire jobban figyelő, azt támogató oktatói attitűdváltás és kompetenciafejlesztés. Erre a területre nagy hangsúlyt kell helyezni. Lehetőségként a közszolgálati továbbképzésben jó hatékonysággal alkalmazott módszerek átvételét jelöli meg az anyag,

⁴ Kovács 2020.

⁵ SZABÓ 2022: 17. (A 2019/2020-as tanévben nagyjából 15 ezren választottak külföldi egyetemet, a 2022-es tanévben ez a szám 16 ezer fölé emelkedett.)

⁶ Nemzeti Közszolgálati Egyetem 2020a: 35.

és a kutatás, az oktatás-képzés jobb egymásra építését is fontos kiaknázandó területnek tartja.⁷ A stratégiai dokumentumból egyértelműen kiderül, hogy az Egyetem vezetői érzékelték, hogy szükség van a változásra. Ugyanakkor feltehető a kérdés: annak a felső-oktatási intézménynek az oktatási/oktatásmódszertani⁸ paradigmaváltásában, amely alapvetően a hierarchikus rendben működő, leginkább a szigor, a fegyelem, a bürokrácia szóval jellemezhető munkaterületekre készít fel, hogyan és miért a kreativitás jelenik meg?

A kreativitás vagy más szóval az alkotóképesség fogalmával először Gordon Allportnál találkozhatunk. Az ő megközelítésében a kreativitás a személyiség olyan jellemzője, amely összetett, ugyanakkor Allport kifejezése nem kellően kifejtett és pontos. A pszichológiában a kreativitás pontosabb és jól körülírt fogalma J. P. Guilfordhoz köthető, aki ezt a divergens és a konvergens gondolkodás fogalmának bevezetésével kötötte össze. Guilford szerint a kreativitás a divergens gondolkodási képesség aktivizálódása problémahelyzetekben. Az intelligencia erősen kapcsolódik a konvergens (általában csak egy jó megoldási útvonalat adó és elfogadó) gondolkodáshoz, ezzel szemben a kreativitást a divergens (különböző irányokba elágazó, asszociatív utakat megengedő és több megoldást is eredményező) gondolkodás jellemzi.⁹ A fogalom bonyolultsága az oka annak, hogy nagyon sok szakértő próbálta a fogalmat meghatározni, leírni, ennek következtében mára már számos (különböző) definíció létezik. Egy elem, amely minden leírásban, meghatározásban közös, a következő:

„[...] a kreativitás az emberi személyiség azon jellege és állapota (diszpozíciója), melynek révén a tevékenység adott területén valamilyen új gondolatokon alapuló hasznos termék jön létre. A tevékenység produktumának vonatkozásában pedig szinte az összes szerző kreativitáskonceptiójában előtérbe kerül az eredetiség, az újszerűség és az értékesség.”¹⁰

A kreativitás Csíkszentmihályi Mihály szerint fejleszthető – ez a *flow*-elmélet lényege, amelyet a *Flow* című könyvéből ismerhetünk.¹¹ Éppen ezért kiemelt jelentőségű, hogy miként hat az említett eszközök/módszerek alkalmazása a digitális kompetencia, a kommunikáció, illetve az élményalapú oktatás során a kreativitás fejlesztésére; vagy éppen a pozitív pszichológia megjelenésével milyen mértékben jelenik meg a kreativitás (*flow*-teszt) – teszi fel a kérdést a Dominek–Barnucz-szerzőpáros a témában az NKE-n végzett értékes kutatása kapcsán.¹² A kreatív tanulás a kreativitás fenti jellemzői miatt került az Egyetem látókörébe. A KTP a veszélyként érzékelt külső környezeti feltételekre és a megváltozott tanulási szokásokra adott választ.

Az Egyetemen első lépésként 2019 májusában az NKE Államtudományi és Közigazgatási Kar akkori dékánja, Kis Norbert hívott életre oktatási reformműhelyt. A műhely

⁷ Nemzeti Közszerológati Egyetem 2020a: 29.

⁸ A pedagógiai paradigmaváltás helyett ezt a kifejezést használjuk a KTP vonatkozásában, mert ez pontosabban leírja a tervezett változásokat.

⁹ FODOR 2007.

¹⁰ FODOR 2007: 16.

¹¹ CSÍKSZENTMIHÁLYI 1997.

¹² DOMINEK–BARNUCZ 2021: 624.

célja a képzési programok átfogó tartalmi és módszertani megújítása volt, a kitűzött céldátum 2030 volt. A műhely a szervezet különböző színterein tevékenykedő vezetőket, oktatókat, hallgatókat szólította meg, illetve külsős szakértők is részt vettek a munkában, amelynek eredményeként stratégiai koncepció született.¹³ Az Egyetem rektora szeretne volna, ha a módszertani átalakulás nem egy karra, hanem a teljes Egyetemre kiterjed, ezért az IFT-ben megfogalmazott célok elérésének érdekében a KTP felügyeletével az akkor már fejlesztési rektorhelyettes Kis Norbertet bízta meg, aki az egyetemi polgárok bevonásával, központi és kari delegáltakból (oktatási dékánhelyettesek), egyéb szakértőkből (minőségügyi biztos, módszertani szakértők), illetve a Hallgatói Önkormányzat képviselőiből alakította meg a Kreatív Tanulás Programtanácsot. A KTP 2020 februárjában került Christián László oktatási rektorhelyetteshez (a továbbiakban: ORH), aki figyelve arra, hogy ne csak döntéshozás, hanem operatív munka is megvalósuljon a KTP-ben, kezdeményezte a kari és hallgatói képviselőkből és további szakértőkből álló munkacsoport megalakulását, és vezetőnek Méhes Tamást, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar oktatóját kérte fel. A Kreatív Tanulás Munkacsoport¹⁴ fő feladata a KTP koncepciójának és stratégiájának kidolgozása lett, és ugyancsak ez a testület irányította és ellenőrizte a koncepcióban és a stratégiában leírtak teljesülését. A két fontos tervezési dokumentum összeállításakor már világossá vált, hogy a munkacsoport mellett szükséges létrehozni kutatóműhelyt is, mivel a projekt megvalósításához fontos a folyamatos kutatási tevékenység (akciókutatások és egyéb empirikus kutatások). Ezek eredményei, visszajelzései adnak útmutatást a fejlesztések hasznosulásáról és a szükséges változtatásokról. Az ORH felkérésére mindkét szervezeti egységet Méhes Tamás irányította. A Munkacsoport munkáját egy öt főből álló stáb¹⁵ támogatta. A KTP megvalósulása érdekében a stáb kettős, irányítói és operatív tevékenységet látott el. Ennek keretein belül programokat készített elő és szervezett, dokumentumokat írt meg, levelezéseket bonyolított le, elemzéseket és jelentéseket állított össze. Minden előkészített anyagot egyeztettek a munkacsoporttal, így a kari részvétel minden döntés és folyamat során biztosított volt. Ugyanezt a kapcsolattartást a stáb a kutatóműhellyel is végezte. A stáb vezetője a munkacsoport és a kutatóműhely vezetője, tagjai az Oktatási és Tanulmányi Iroda ORH által kijelölt két tagja, egy külső szakértő és egy hallgató volt. A menedzsment tagjai hetente ülészttek, és egyeztettek a feladatokról. Ez az időszak 1,5 évet ölelt fel. 2022 tavaszán az új rektor, Deli Gergely kezdeményezésére a Rektori Tanácsadó Irodán (vezetője: Szegedi László) belül Kreatív Tanulás Osztály¹⁶ néven új szervezeti egység jött létre, amely a korábbi feladatok mellett a KTP napi szintű koordinációjáért és végrehajtásáért felel, vezetője Korpics Márta egyetemi docens.

¹³ IMRE et al 2019.

¹⁴ A munkacsoport tagjai: Paksi-Petró Csilla, Taksás Balázs, Barnucz Nóra, Hegedűs Judit, Horváthné Papp Márta, Háber Hajnalka.

¹⁵ A stáb tagjai: Méhes Tamás, Korpics Márta, Keresztes Judit, Jankovics Martina, Botos Virág.

¹⁶ A KTP-t jelenleg működtető szervezet részletes leírása megtalálható az Egyetem honlapján.

A program tervezési szakasza – koncepció és stratégia

A munkacsoport 2020 őszen koncepciót készített elő, amelyet az ORH terjesztett a Rektori Tanács elé jóváhagyásra. A koncepció vezetői összefoglalásában az alábbiakat olvashatjuk:

„Az egyetem Kreatív Tanulás Programjában (továbbiakban: KTP) foglalt célok elérése érdekében a Kreatív Tanulás Programtanács és a Kreatív Tanulás Munkacsoport álláspontja szerint szükséges projektet alapítani. A 2020-2025. időszakra szóló Intézményfejlesztési Terv által kitűzött pedagógiai paradigmaváltás jelentős pedagógiai oktatási fordulatot irányoz elő, amely fordulat elérése érdekében szisztematikusan felépített és egymást erősítő stabil, előretervezett és hatásukban folyamatosan vizsgált tevékenységek szükségesek, biztos finanszírozási és szervezeti háttérrel. Az itt leírt Projekt Koncepció célja, hogy vezetői döntés szülessen a projekt megalapításáról, tevékenységek és költségek részletes tervezéséről.”¹⁷

A koncepcióban megfogalmazottak szerint olyan pedagógiai, módszertani fordulatot kell megvalósítani az Egyetemen, amely az oktatás fókuszába a hallgatói képességek hatékony fejlesztését és értékelését, az egyéni tanulási utak mentorálását és a személyesen alapuló szakmai közösségek művelését helyezi. A hármas célkitűzés az IFT KTP-vel kapcsolatos célkitűzéseinek megfogalmazása – ebből is egyértelműen látszik, hogy maga a koncepció az ott leírtak továbbgondolása, azok projektszintű megvalósulását lehetővé tevő dokumentációja.

A koncepcióhoz KTP-stratégia is készült, amelyet szintén az IFT-ben megfogalmazott oktatási stratégia dimenzióira, céljaira és akcióira reflektálva alakítottak ki. A stratégia első része részletesen tartalmazza a KTP kapcsolódási pontjait az oktatási stratégia dimenzióhoz, céljaihoz és akcióhoz. Az oktatási stratégia által megfogalmazott 6 dimenzióból kettő közvetlenül, négy pedig közvetetten érintkezik a KTP célkitűzéseivel. A stratégia kialakításához PESTEL-elemzés, illetve SWOT-elemzés készült. A KTP-célok megfogalmazása a SWOT-elemzésre alapozva történt meg. A SWOT-elemzésnél közös mátrixban jelentek meg az erősségek és a lehetőségek, ahol is a lehetőségek megragadása lenne a cél, a meglévő erősségekre támaszkodva. A mátrix másik csomópontján a veszélyek elhárítása, elkerülése lenne a cél, úgy, hogy megszűnjenek azok a gyengeségek, amelyek a célok megvalósítását nehezítik (vagy legalábbis korrigálják azokat). A célokhoz akciókat jelöltek ki, az egyes akciókhoz sikerkritériumok, határidők és felelősök feltüntetésével. A KTP céljait 4 éves idő alatt szeretné megvalósítani.¹⁸

A Program megvalósulása

A Program kialakítása/megalakítása a koncepció és a stratégiai tervezés szintjén projektben, évekre lebontva történt. Az alábbi áttekintésben nem éves szinten, hanem

¹⁷ Kreatív Tanulás Program Koncepció 2020.

¹⁸ Kreatív Tanulás Program Stratégia 2021.

tematikusan, az egyes programpontok mentén mutatjuk be a Program megvalósulását. Az áttekintés a tanulmány terjedelme miatt nem teljes körű, de utalunk az egyes program-elemek kapcsán megjelent tanulmányokra, ezzel is jelezve, hogy nemcsak a vállalatok teljesültek, a Program megvalósítását támogató kutatások is folyamatosak, és fontos törekvés az oktatásmódszertani paradigmaváltás tapasztalatainak a tudományos nyilvánosság számára történő elérhetővé tétele.

Konferenciák, *workshopok*, jó gyakorlatok

A Kreatív Tanulás Munkacsoport a 2021-es évre két konferenciát tervezett. Az első konferencia célja az volt, hogy az Egyetem közössége is betekintést nyerhessen a KTP koncepciójába, az elkezdett munkálatokba, és hogy megismerhesse a kitűzött célokat. A hallgatóság – négy előadáson keresztül – bepillantott az Egyetemen folyó kreatív, innovatív oktatási formákba, folyamatokba és az ezekhez kapcsolódó kutatásokba.¹⁹ A pandémiás helyzetre tekintettel a konferencia *online* zajlott. Ezt a formát aztán a további konferenciák is megtartották, ezzel biztosítva a vidéki előadók helyszínről történő bejelentkezésének lehetőségét. Az első konferencián több mint 150 fő (!) vett részt, az első visszajelzések kivétel nélkül pozitívak voltak. A második konferencián már részeredményekről lehetett beszámolni, illetve arról, milyen lépések történtek a kreatív tanulás paradigmája felé való elmozdulás során. Az előadók bemutatták a széles spektrumú oktatásfejlesztés tudományos kereteit is. A plenáris előadásokon keresztül a kreatív tanulás tudományos kereteinek áttekintése került fókuszba, különösen a kreativitást segítő szervezeti klíma, a tehetség gondozás, az oktatási minőség és az oktatás-informatika kapcsolata, a tanulásieredmény-alapú tananyagfejlesztés, az IKT-fejlesztések és a középiskolákban bevezetendő új interaktív közgazgatási tantárgy.

A harmadik, 2022. szeptember 1-jén megrendezett konferencia egyik előadása jól reflektált a kreatív tanulási paradigma és az Egyetem oktatói körében gyakran feltett kérdésekre: Milyen tudásra van szükségük a hallgatóknak? Mit jelent a kreatív oktatás a gyakorlatban? El kell-e vetni minden hagyományos módszert? A meghívott előadók betekintést adtak más egyetemek fejlesztési törekvéseibe is. A konferencia az Egyetemen zajló – a KTP-vel összefüggésben folytatott – kutatások eredményeire is felhívta a figyelmet.

A szervezők a konferenciákhoz minden esetben *workshopokat* is társítottak annak érdekében, hogy párbeszédre és közös aktivitásra, együtt gondolkodásra ösztönözzék az Egyetem polgárait. Az első *workshopra* való felkérés²⁰ alapján minden tanszékről legalább egy oktató kolléga részt vett a kiscsoportos munkában, amelyre tanszékvezetők

¹⁹ A konferencia programja és az előadások a KTP honlapján, az alábbi elérhetőségen meghallgathatók, illetve megtekinthetők: <https://www.uni-nke.hu/oktatas/kreativ-tanulas-program/esemenyek/konferenciak>

²⁰ A résztvevők kiválasztása a felsőbb vezetők megkeresésén keresztül történt, akiket a stáb arra kért, hogy olyan oktatót delegáljanak, aki a KTP-ben a későbbiekben fontos szerephez juthat. A tervekben ugyanis az szerepel, hogy olyan oktatói hálózat jön létre, amelybe minden tanszék egy oktatót delegál majd. Ezen oktatók a hálózat révén összekötik a projekt irányítóit a tanszékekkel, és ezen oktatók (amennyiben

és kari vezetők is jelentkeztek. A kis csoportok 7-8 főből álltak, a beszélgetésre 90 percük volt. Az oktatók két kérdést érintettek: az egyik a meglévő innovatív, kreatív jó tapasztalatokra vonatkozott, a másik pedig arra, hogy milyen igényeik és kéréseik lennének az oktatóknak (tanszékeknek) a későbbiekben, milyen módszertani tudásra szeretnének szert tenni.

A második *workshop* témája a 2020 nyarán az Egyetemen összegyűjtött jó gyakorlatok bemutatása volt. A KTP szakmai grémiumai több körben elemezték, értékelték a jó gyakorlatokat. A *workshopon* ismertetett 12+1 jó gyakorlatot a KTP vezetősége, illetve a szervező stáb közösen választotta ki. A *workshopokra* az oktatói hálózat tagjai jelentkezhetek első körben, a fennmaradó helyekre pedig a tanszékek és a partneriskolák küldöttei. Részt vehettek még az EHÖK által delegált hallgatók is. A *workshopok* részben *online*, részben jelenléti, részben pedig hibrid módon zajlottak, átlagosan 4-5 fővel. Minden oktató munkáját egy, a KTP által felkért és előzetesen felkészített moderátor segítette.

A *workshopokon* az alábbi jó gyakorlatokba nyerhettek betekintést az oktatói hálózat tagjai.

- *Miként lehet bevonni a hadijáték- (wargame-) alapú gyakorlati foglalkozást az oktatásba?* A *workshop* résztvevői azonnal az általuk képviselt kar képzéseibe való integrálásáról kezdtek ötletelni.
- A *policy-making projekt* bemutatása során a szakmai beszélgetés legfontosabb üzeneteként megfogalmazódott, hogy a mai hallgatók számára nem elégségesek, sőt taszítóak a katedrajellegű oktatási módszerek (a tananyag bema-goltatása és mechanikus számonkérése, az oktató távolságtartó magatartása stb.). Ezek helyett a hallgatókat gondolkodásra kell ösztönözni, és be kell vonni őket saját tanulásuk alakításába gyakorlati foglalkozások és gyakorlati számonkérés segítségével.
- *Az Elmélet a gyakorlatban – problémaorientált tanulási-tanítási módszer* jó gyakorlata a problémaorientált tanulási módszer alkalmazása a gazdasági ismeretek és a gazdasági szaknyelv oktatása során, amelynek keretében a tanulás kis csoportokban autentikus, komplex esettel való foglalkozás révén, a gyakorlat szintjén zajlik. A módszer átértékeli a tanár szerepét is: a tanár nemcsak tanít, hanem a tanulókkal való dialógus révén tanuló is egyúttal. Együttesen felelősek a folyamat sikeréért. A tanuló már nem a folyamat tárgya, hanem – a kölcsönös dialógus által – a tanárral együtt a tanulási folyamat irányítójává válik.
- Az összefoglalás időnként unalmasnak tűnhet a diákoknak, főleg, hogy minden kurzusnál hasonló időszakban kerül rá sor. *A Trivia játék alapján kifejlesztett csoportversenyt* összefoglaló, rendszerező feladatként lehet a kurzuson használni. Ez kompetitív játék, amelyben pontokat kell gyűjteni 3-4 fős csapatokban. A diákoknak a vizsgára kell elsajátítaniuk az anyagot, az összefoglalás során tehát még jelentkezhetnek szürke foltok, s ez csapatban kevésbé kényes, hiszen

ezt a szerepet a későbbiekben szívesen vállalják) lehetnek a tanszéki módszertani képzések tartói, saját kollégáik tanácsadói.

- így a felelősség is megoszlik. A hallgatók ugyanakkor a játékban elért pontszám alapján képet alkothatnak arról, hogy hol tartanak a vizsgára való felkészülésben.
- *Az ismert mozifilmrészletek alkalmazásának hasznosíthatóságát* a jelen lévő oktató kollégák izgalmasnak, érdekesnek találták, de nehezen tudták elképzelni, miképpen alkalmazhatják saját területükön. Felismerték, hogy a hagyományos oktatást miképpen szükséges megváltoztatni, de a tudásukhoz, a pedagógiai ismeretükhöz és a konkrét tárgyukhoz kapcsolható elképzelés még nem született meg bennük. Nyitottságot és érdeklődést mutattak, de nem kaptunk bizonyosságot a 2 óra elteltével arra, hogy a jövőben valóban be tudják építeni saját tárgyukba ezeket a módszertani elemeket. Talán már az ötlet és a minta követése is előrelépés, de visszamérés és igazolás mindenképpen szükséges lenne.
  - *Az innovatív megközelítésnek számító 4K-készségek* (kritikus gondolkodás, kommunikáció, kooperáció, kreativitás) fejlesztésének lehetőségeit mutatta be a következő *workshop*. Az oktatásban különféle elemek tehetők játékosak: akár az értékelés is gamifikálható (lehet pontszerzés, kincsvadászat, mérföldkövek elérése stb.). Egyes területeken a kompetencia, másutt a készségek fejlesztése a cél, illetve az automatizmusok kiépítése, miközben a hallgatók megtanulnak súlyozni (mi mennyire fontos).
  - *A Virtuális Igazgatóság Projekt* a hallgatóközpontú tanulásra, az együttműködés erősítésére és egyes kompetenciák fejlesztésére helyezi a hangsúlyt, miközben az oktatók katalizátorként vannak jelen a feladatok megoldásakor. Az oktatók és a tanszékek olyan feladatokat is beilleszthetnek ebbe a projektbe, amelyek alapvetően más kurzus portfóliójába tartoznak. A kurzus tervezése során hasznos lehet, ha figyelembe vesszük, és beépítjük az adott hallgatói csoport alapkompétencia-mérésének eredményeit.
  - *A közösségi oldalak használata az oktatásban és a Café módszer használata az oktatásban*²¹ című *workshopot* együttesen rendezték meg. A két jó gyakorlat gazdái kávéházszerű hangulatot teremtve fogadták a „vendégeket”. A klasszikus tanteremtől eltérő, kávéházszerű elrendezés alapjaiban meghatározta a *workshop* hangulatát, ennek köszönhetően sokkal bátrabban, nyitottabban vettek részt az oktató kollégák a beszélgetésben. Megfogalmazták, hogy óriási igényük lenne gyakrabban beszélgetni oktatásmódszertani témákról pedagógusvégzettséggel rendelkező kollégáikkal.
  - *A Tudatos jelenlét a munkában és a mindennapokban* című *workshop* betekintést nyújtott a szakkollégiumi hallgatók kérésére kialakított kurzus módszertanába. A tudatos jelenlét és a tudatos időgazdálkodás elsajátítására az oktatott tárgytól és a hallgatók korosztályától függetlenül szükség van. Bármilyen rövid is az időkeret, figyelmet kell fordítanunk a hallgatókkal való kapcsolódásra, a tételes tudás átadása mellett az emberi dimenzió erősítésére. Ebben segíthet az oktató (nem feltétlenül pusztán szakmai) háttere, nyitott, empatikus hozzáállása, személyisége.

²¹ Két jó gyakorlatot vontak össze az oktatók, és együtt bonyolították le a *workshopot*.

- *A természettudományos gondolkodás alkalmazási lehetőségei* elnevezésű jó gyakorlat arra hívta fel a figyelmet, hogy a természettudományi alapokon nyugvó és egyéb, természettudományos gondolkodást igénylő tárgyak esetén az oktatást jelentős mértékben megnehezítik a hiányos matematikai, fizikai és kémiai ismeretek. A problémák nemcsak az ismeretek hiányából fakadnak, hanem abból is, hogy a hallgatók előzetes tapasztalataik miatt idegenkednek ezen ismeretköröktől. Így az erre épülő szakmai tárgyak esetén az ismerethiány mellett az oktatóknak az elutasítottsággal is meg kell küzdenie.
- *Az Elméletből gyakorlat a szerepjáték segítségével* című *workshop*on az előadó beszámolt az általa használt szerepjáték céljáról, időbeli ütemezéséről, gyakorlati előkészítéséről, a lebonyolítás folyamatáról, az alkalmazott módszer előnyeiről. Az előnyök mellett szóba kerültek a kihívások is, leginkább az, amikor a hallgatók nem készülnek fel, nem olvassák át a vonatkozó dokumentumokat, nem elemzik azokat. Az értékelés nehézsége is szóba került, hiszen ha a szerepjáték szerves része adott kurzusnak, akkor az azzal kapcsolatos hallgatói teljesítményt is értékelni kell, de ez egészen más logikát követel, mint a lexikális tudás felmérése.
- *A Flow – Kreativitás – Kommunikáció* hallgatói *workshop* szintén egy korábbi kurzus tapasztalatait dolgozta fel és járta körbe a hallgatói csoport véleményét felmérve. A *workshop* nagy erőssége volt, hogy az oktatók betekintést nyerhettek egymás munkájába, és elkezdődhetett az a tanulási folyamat, amely azóta is tart az Egyetemen.

A jó gyakorlatok gyűjtése és bemutatása a Program állandó célkitűzése, hiszen egy adott tanszéken alkalmazott innováció, megoldás más szervezeti egységnél is alkalmazható lehet. A KTP honlapján megtalálható 12 jó gyakorlat²² mellett továbbiak közzététele várható.

A 3. konferenciát követő *workshop*okon négy különböző témához kapcsolódhattak az oktatók. Az első *workshop* témája a tanulás *online* és *offline* térben történő vizuális támogatása volt, vagyis az, hogy hogyan fokozza a tanulás hatékonyságát a vizualitás. A tanteremben és az *online* térben is rendelkezésre álló modern taneszközök használata sok oktató részéről még mindig nem magától értetődő. Pedig akármilyen munkaformát alkalmazunk is, a vizualitás erejét érdemes kihasználni. A bemutatandó, megértendő és megtanulandó tartalmakat könnyebb hozzáférhetővé, felfoghatóvá és megjegyezhetővé tenni a tanulók számára a változatos illusztrációk segítségével. A második *workshop* a csoportdinamika témáját járta körül. A csoporttal kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat ismertette meg a résztvevőkkel, akiket közös gondolkodásra hívott. A csoport 3–21 főt magában foglaló társas formáció, amely nagyon sok pozitív hozadékkal jár(hat) a tanulási folyamatban. De hogy eljussunk a pozitívumokhoz, ahhoz ismernünk kell a csoportalakulás fázisait, a csoportdinamika legfőbb szabályait és legfőképp azt, hogy mit kell tennünk oktatóként ahhoz, hogy az egyéni és a csoportos ellenállás helyett mind az egyéneket, mind szemináriumi csoportjainkat munkára tudjuk bírni. A harmadik *workshop*

²² <https://www.uni-nke.hu/oktatas/kreativ-tanulas-program/szakmai-anyagok/jo-gyakorlatok>

a mobileszközök használatát helyezte a középpontba. Az elméleti bevezetőt követően a mobileszközök sajátos alkalmazási lehetőségeit, a tanulási és a tanítási folyamatban történő használatuk részleteit mutatták be és próbálták ki. A résztvevők a gyakorlati rész keretében mobileszközökkel használható *online* felületeket és alkalmazásokat ismerhettek meg, mintegy ízelítőt kapva a mobiltechnológia (felső)oktatásban történő alkalmazhatóságáról. A negyedik *workshop* pedig kerekasztal-beszélgetés volt a különböző karok idegen és szaknyelvet oktató kollégái számára.

Innovatív Tanszék Díj

Az Egyetem a KTP megvalósításában aktívan részt vevő tanszékek munkáját Innovatív Tanszék Díjjal ismeri el. Az elismert oktatási egységek használhatják a díj logóját, és a díj elnyerését követő évben bemutatják jó gyakorlataikat egy-egy saját program, képzés, *workshop* megtartásával az egyetem polgárai számára. Az innovatív tanszék ötlete rendkívül motiváló, és számos lehetőséget nyújt az oktatók módszertani megújulására, a konstruktív tanulási környezet megteremtésére, s ezzel együtt a hallgatók számára is élményszerűséget ad. Az Innovatív Tanszék Díjat elnyerő tanszékek részt vesznek az ún. Szolgáltatási kosár tartalmának bővítésében.

Szolgáltatási kosár

„A Kreatív Tanulás Program (KTP) mind koncepciójában, mind stratégiájában fontos szerepet tulajdonít az oktatók képzésének, az oktatásmódszertani tudás fejlesztésének. Ennek érdekében – a 2021. év elején tartott *workshopon* felmerült igényeket is figyelembe véve – került összeállításra egy olyan képzési kínálat, amelyet a Program »szolgáltatási kosárnak« nevez. A kosár képzéseinek kidolgozása 2021 nyarán meg is kezdődött annak érdekében, hogy a képzések megszervezése és lebonyolítása ősszel kezdetét vehesse. Az első fejlesztési napok meghirdetésénél a Program figyelemmel volt arra is, hogy olyan időszakban kezdje el kínálni a képzéseket, amely kevésbé megterhelő az oktatók számára, így esett a választás az év végi időszakra.”²³

A Szolgáltatási kosár 2021-ben kialakított tartalmát három részre lehet bontani. Az egyik rész a tervezést és az oktatást közvetlenül segítő felkészítő programokat, a második nagyobb egység az oktatást segítő tantervezési munkát támogató felkészítő programokat foglalja magában – itt külön szempont volt az ESG-alapelvek szerinti oktatói munkával kapcsolatos ismeretek megosztása. A harmadik csoport a KTP vertikális tagozódását segíti; itt az oktatói hálózat tagjait felkészítő alapozó képzések szerepelnek. 2022-ben a KTP a Szolgáltatási kosár tartalmát bővítette, a meglévő 8 képzéshez további 12 képzés kidolgozásával. 2021-ben a Szolgáltatási kosár képzései elszórta, havonta egy vagy két alkalommal jelentek meg, míg 2022-ben két alkalommal, júniusban

²³ MÉHES–KORPICS 2022: 477.

és decemberben egy-egy kétnapos képzés keretében. Az évi egy-két alkalommal tömbösítve megtartott Szakmai Napok mellé célzottan tanszéki képzésekre is érkezett igény, amelyekre legkorábban 2023-tól kerül majd sor.²⁴

Vezetői workshopok

A KTP fontosnak tartja, hogy az Egyetem vezetői alaposabban és mélységében megismerhessék a KTP azon dokumentumait, amelyek a változások végrehajtásáról szólnak. Ennek érdekében 2022-ben két alkalommal került sor vezetői *workshopra*, ahol négy óra keretében, kis csoportokban beszéltek át a KTP dokumentumait a felsőbb egyetemi vezetőkkel, a kari vezetőkkel és a tanszékvezetőkkel. A *workshopokon* a dokumentumok mélyebb megismerésén túl arra is lehetőség volt, hogy a résztvevők egymással dialógusban saját vezetői feladataikat is megfogalmazzák a KTP-vel kapcsolatban.

Kutatások

A KTP-hez kapcsolódó kutatási tevékenység koordinálását a Kreatív Tanulás Kutatóműhely látja el, amely a koncepcióhoz hasonlóan négyéves időtartamra tervezte meg kutatásait. A kutatások egy része olyan akciókutatás,²⁵ amely kíséri az egyes fejlesztéseket, és rövid időn belül visszajelzést ad az egyes fejlesztések hasznosíthatóságáról. Ezekről kutatói tanulmányok is készültek/készülnek, amelyeket hazai szerkesztett kötetekben és folyóiratokban publikálnak a kutatók. Az Egyetem vezetősége számára is készülnek jelentések, amelyek az akciókutatások eredményeit tartalmazzák. Emellett a Tématerületi Kiválósági Program (TKP) 2021. TKP2021-NKTA-51. sz. projektjében a KTP-hez kapcsolódóan folynak különböző kutatások. A kutatások tervezése a Kreatív Kutatóműhely tervezett tevékenységeihez illeszkedik, amelyek rövid és hosszú távon támogatják és segítik a KTP célkitűzéseinek megvalósítását. A kutatóműhely céljai és feladatai közé tartozik a kutatásalapú módszertani ajánlások megfogalmazása, tanácsadás az NKE oktatói számára, véleménymérések, értékelések és empirikus kutatások lebonyolítása. 2022-ben három nagyobb volumenű kutatás zajlott, amelyet empirikus eszközökkel támogatva bonyolítottak le a kutatók. Az első kutatás *Az oktatás helyzete a pandémia után* címet viseli. A kutatás jól illeszkedik a nemzetközi felsőoktatás-pedagógiai kutatási kontextusba, eredményei hasznosak a KTP számára, és kiváló publikációs lehetőséget is biztosít a kutatás résztvevőinek. A második az NKE oktatóinak digitális kompetenciáit méri, kérdőíves kutatás keretében. A projekt kapcsán vizsgált kutatási adatok, kérdések és válaszok hazai környezetben hiánypótlónak számítanak, ezért is figyelemre méltóak. A harmadik az NKE oktatóinak pedagógiai kompetenciáit hivatott felmérni. A kutatás

²⁴ A Szolgáltatási kosár bővebb elemzését lásd MÉHES–KORPICS 2022.

²⁵ Akciókutatásnak (*action research*) azon kutatási eljárásokat tekintjük, amelyekben a megismerés és a cselekvés összekapcsolódik.

teljes mértékben megfelel a felsőoktatás-pedagógiai kutatások kritériumainak, hiszen mind kvalitatív, mind kvantitatív eszközökkel dolgozik. A kutatóműhely tagjai bevont szakértőkkel és doktoranduszhallgatókkal dolgoznak még az egyetem mentori rendszerét megalapozó mentori koncepció és egy ehhez kapcsolódó mentori kézikönyvön. A napi szintű kutatói és módszertani munkát két készülődő módszertani kézikönyv fogja segíteni, az egyik az idegen nyelvű publikációk elkészítését könnyíti majd meg, a másik pedig az oktatást.²⁶

*Fogalomtár*²⁷

A KTP első évében – a KTP-ben aktív kollégák közreműködésével – elkészült a fejlesztéseket támogató *Fogalomtár* is (1 ívnyi terjedelemben), amely tartalmazza azokat a szócikkeket, amelyek a KTP dokumentumaiban is előfordulnak. Bővítésére a KTP megvalósítását kísérő kutatások adnak lehetőséget. A *Fogalomtár* kinyomtatva is a tanzsékek rendelkezésére áll, napi szintű segítséget nyújtva az oktatás és a kutatás során felmerülő fogalmak értelmezéséhez.

Gábor Áron-tábor

A Gábor Áron-tábort 2022. július 18–22. között rendezték meg a *campuson* a Kreatív Tanulás Osztály (a továbbiakban: KTO) szervezésében. A pályaaorientációs táborba a meghívást elfogadó erdélyi fiatalok változatos, játékos és élményt nyújtó programokon keresztül találkoztak az NKE sokrétű világával, az Egyetem kínálta tartalommal és értékrenddel (nyitottság, a közösség szolgálata, hazaszeretet, tartás, kiállítás, egyenruhás lét).

Szent László Program

A Szent László Program karok feletti, összegyetemi program, amely a hallgatók nemzeti identitását hivatott erősíteni. A 2022 őszén első alkalommal megvalósult négy, egyenként ötnapos hallgatói tanulmányút természetesen csak ízelítőt tudott nyújtani a hallgatóknak. Az utazás tartalmának az egyetemi oktatási tartalmakhoz való igazítása a „szabadon választható tárgy” kategóriájával sikerült. Így az utazással a hallgatók egyben tanulmányi követelményt teljesítettek és kreditpontokat kaptak. Az úthoz kapcsolódóan született telefonos applikáció, amelynek célja, hogy bemutassa az útvonalat, áttekintse a várható programokat, alapvető ismereteket kínáljon az egyes célállomásokról, valamint segítséget nyújtson az élmények rögzítésében és a számonkérésben, továbbá fórum

²⁶ Ez utóbbit tartja most kezében az olvasó.

²⁷ BAJNOK et al. 2021: 34.

legyen a résztvevők számára a visszacsatolást illetően. Összességében a tanulmányútnak – a földrajzi-természeti és a történelmi ismeretek gyarapítása mellett – kiemelkedő szerepe volt a nemzeti identitás építésében, az összetartozás érzésének megalapozásában, az Erdélyben élő magyarok iránti szolidaritás és felelősségvállalás kialakításában, megerősítésében. A hallgatói és az oktatói visszajelzések, illetve az utazásszervezés során szerzett tapasztalatok alapján a KTO egyöntetűen sikeresnek tekinti a projektet, és javasolja annak folytatását. A hallgatók az applikáció mellett a kurzus teljesítésének érdekében digitális útinaplót készítettek, aminek során számos kompetenciájukat is fejlesztették.

Módszertani Teadélutánok

2022 őszén hagyományteremtő jelleggel új kezdeményezést indított el a KTP *Módszertani Teadélután* címmel. Az alkalmakra a szorgalmi időszakban, minden hónap utolsó szerdáján került sor. Első alkalommal az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar azon oktatói mutatkoztak be, akik az „Év Oktatója” szavazáson a legtöbb szavazatot érték el. Az oktatói életútjukat magában foglaló bemutatkozásukat követően oktatási gyakorlatokról, módszereikről, illetve a hallgatókkal való kapcsolattartásról beszéltek. A rendezvénysorozat októberi alkalmán dr. Setényi János, a Mathias Corvinus Collegium Tanuláskutató Intézetének igazgatója *Klasszikus tudás és kreatív tanulás: barátok vagy ellenségek?* című, a szeptember 1-jei KTP-konferencián is elhangzott előadása kapcsán beszélgetett az Egyetem meghívott kari képviselőivel. A rendhagyó programsorozat harmadik alkalma 2022. november 30-án valósult meg, amelyre a KTO a félév rendjéhez igazodó aktualitással készült: a számonkérés és az értékelés témáját vitatták meg. A beszélgetés kiindulópontjaként Hülber László – a Károli Gáspár Református Egyetem IKT Kutatóközpontjának oktatója, a mérés és az értékelés területének országosan elismert kutatója – tartott 30 perces prezentációt *Az oktatásinformatika módszertana a felsőoktatásban* címmel. A prezentációt követően beszélgetés következett egy-egy kari képviselő részvételével. A tavaszi félévben az őszihez hasonlóan további három témában újabb beszélgetések indulnak, kötetlenebb, informálisabb jelleggel.

Hírlevél

A szervezeti kommunikációval foglalkozók számára nyilvánvaló, hogy egy program, változás sikere nagymértékben azon múlik, hogy arról a szervezet tagjai mennyit tudnak, s abba mennyire tudnak bevonódni – ezt a változásmenedzsment is elengedhetetlenül fontosnak tartja.²⁸ Az informálódást segítő a KTO havi rendszerességgel megjelenő hírlevelet indított el, amely a hónap elején jelenik meg, és az előző hónap eseményeiről ad

²⁸ KOTTER 1995.

tudósítást. Emellett állandó rovatai is vannak, amelyek az átalakításhoz szükséges azonos módszertani alapokkal való egyetértést és a közös nyelv kialakítását segítik. A hírlevél egy köszöntőt, egy módszertani ismertetőt, egy programbeszámolót, egy könyvajánlót és egy beharangozót tartalmaz a következő időszak fontosabb programjairól.

Összegzés

Tanulmányunk zárásaként ORH úr gondolatait idézzük a 2022. évi Innovatív Tanszék Díj átadójáról:

„Koltay András prorektor annak idején a lelkemre kötötte, a feladataim közül a legfontosabb a Kreatív Tanulás Program, mely kapcsán azt kell kitalálnunk, hogyan fogunk tanítani öt év múlva, a frontális oktatás háttérbe szorításával. [...] Az oktatás művészete hasonlít a négyesfogathajtáshoz. A négy befogott ló ez esetben: a mit és hogyan oktatunk, hogyan értékeljük a félév végén, kialakultak-e a hallgatói kompetenciák, és mindeközben hogyan érzi magát a hallgató. A négy ló négy irányba húz. A feladatunk az, hogy megteremtjük ennek a négy dolognak a harmóniáját, miközben elköteleződünk a teljes pedagógiai fordulat iránt. Arra vállalkozunk, hogy mi, oktatók kiállunk a középpontból és a hallgatót helyezzük oda.”²⁹

Felhasznált irodalom

2011. évi CXXXII. törvény a Nemzeti Közzolgálati Egyetemről, valamint a közigazgatási, rendészeti és katonai felsőoktatásról.
- BAJNOK Andrea et al. (2021): *Fogalomtár az oktatásszervezéshez*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- CSÍKSZENTMIHÁLYI Mihály (1997): *Flow. Az áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája*. Budapest: Akadémiai.
- DOMINEK Dalma Lilla – BARNUCZ Nóra (2021): A kreativitás jelenléte a felsőoktatásban. In MOLNÁR Gyöngyvér – TÓTH Edit (szerk.): *XXI. Országos Neveléstudományi Konferencia. Absztraktkötet*. Szeged: MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága – SZTE Neveléstudományi Intézet, 624. Online: http://www.edu.u-szeged.hu/onk2021/download/ONK_CES_2021_Absztrakt_Kotet_-_Book_of_Abstarcts.pdf#page=625
- FODOR László (2007): A kreatív személyiség. *Magiszter*, 5(2), 16–26. Online: http://epa.niif.hu/03900/03976/00043/pdf/EPA03976_magiszter_2007_02_03.pdf
- IMRE Miklós et al. (2019): *Oktatási Reformműhely Stratégiai Koncepció: Víziók és javaslatok az oktatási portfólió tartalmi és módszertani modernizációjához, a 2030-ig terjedő időszakra*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem (belső dokumentum).
- KOTTER, J. P. (1995): Leading Change: Why Transformation Efforts Fail. *Harvard Business Review*, 73, 59–67.

²⁹ PÁHY 2022.